

NARODOWY INSTYTUT AUDIOWIZUALNY

ul. Wałbrzyska 3/5	PL- 02-739 Warszawa
T. [+48] 22 380 49 00	F. [+48] 22 380 49 01
E-mail: sekretariat@nina.gov.pl	www.nina.gov.pl

Warszawa, 16 lipca 2014r.

L. Dz.²⁴⁶... /NInA/2014

Pani

**Małgorzata Omilanowska
Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

Szanowna Pani Minister,

W związku z pismem DWIM/864/14/KZ dotyczącym Komunikatu Komisji Europejskiej „Film europejski w dobie cyfrowej. Łączenie różnorodności kulturowej z konkurencyjnością” w załączeniu przesyłam komentarz Narodowego Instytutu Audiowizualnego do tez i propozycji zawartych w tym dokumencie.

Z poważaniem

Dr Katarzyna Chałubińska-Jentkiewicz

Zastępca Dyrektora NInA
Katarzyna Jentkiewicz
Zastępca Dyrektora
dr Katarzyna Chałubińska-Jentkiewicz
Narodowego Instytutu Audiowizualnego

ul. Wałbrzyska 3/5	PL- 02-739 Warszawa
T. [+48] 22 380 49 00	F. [+48] 22 380 49 01
E-mail: sekretariat@nina.gov.pl	www.nina.gov.pl

Warszawa, 16 lipca 2014r.

Komentarz do Komunikatu Komisji Europejskiej „Film europejski w dobie cyfrowej. Łączenie różnorodności kulturowej z konkurencyjnością”

Uwaga wstępna:

Niniejsza opinia pisana jest z perspektywy instytucji narodowej, której misją statutową jest digitalizacja, archiwizacja i udostępnianie polskiego dziedzictwa kulturowego. W związku z powyższym wiele zagadnień poruszanych w omawianym Komentarzu – przede wszystkim dotyczących modeli promocji i dystrybucji dzieł filmowych w Europie oraz większej rentowności produkcji nie wiąże się bezpośrednio z działalnością NInA. Jednakże w wielu punktach Komunikat porusza sprawy o znaczeniu ogólnym dla obecnej kondycji i przyszłego rozwoju sektora audiowizualnego w Europie – są to między innymi pytania o mechanizmy skutecznej digitalizacji, szerokiego upowszechniania kultury filmowej poprzez użycie najnowszych technologii a także edukację młodych widzów, i tego zakresu dotyczą uwagi NInA.

Uwagi szczegółowe:

1. Wyjściowe założenie dokumentu, w którym stwierdza się, że sektor audiowizualny zasługuje na szczególną uwagę i analizę leży u podstaw działalności misyjnej NInA, warto implementować także w szersze myślenie o dynamicznie zmieniającym się sektorze kreatywnym w Europie, którego kształt jest wynikiem ząbienia się działalności podmiotów publicznych i prywatnych, a także przepływu kapitału, rozumianego zarówno w sensie ekonomicznym (rozwój gospodarczy), ludzkim (twórcy i odbiorcy) oraz symbolicznym (dziedzictwo, wartości).

ul. Wałbrzyska 3/5	PL- 02-739 Warszawa
T. [+48] 22 380 49 00	F. [+48] 22 380 49 01
E-mail: sekretariat@nina.gov.pl	www.nina.gov.pl

2. Doświadczenie NInA w zakresie dystrybucji treści audiowizualnych poprzez system „na żądanie” (VoD) oraz dynamiczny rozwój tego typu usług wskazuje, że kierunek rozwoju zmian w zakresie prawa autorskiego powinien zmierzać w stronę większej elastyczności, po to by widzowie mieli szybszy i legalny dostęp do różnorodnych materiałów audiowizualnych, których szukają – w tym klasyki europejskiej kinematografii. Nie do przecenienia jest fakt, że dzięki udostępnianiu treści na żądanie odbiorca może sam wybierać ofertę programową oraz decydować o tym, kiedy do niej sięgnąć. Pragniemy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w związku z dużą ofertą serwisów internetowych VoD udostępniających filmy coraz trudniej odbiorcy znaleźć portale, gdzie będzie mógł obcować ze starannie wyselekcjonowanymi treściami w sposób legalny. Należy więc zwrócić uwagę na fakt, że wzrasta rola pozycjonowania stron oraz wyszukiwarek internetowych, które pozwalają trafić na wartościowe filmy.
3. W związku ze wskazaną w Komentarzu koniecznością wzmocnienia środowiska twórczego szczególnie ważna w naszym przekonaniu jest edukacja medialna i artystyczna młodego pokolenia, także ta przeznaczona dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym i przedszkolnym. W edukacji tej należy zwrócić szczególną uwagę nie tylko na przekazywanie wiedzy o dziedzictwie filmowym oraz historii europejskiej kinematografii, ale w równym stopniu na kształtowaniu kompetencji odbiorczych młodego pokolenia – wzmocniających umiejętności krytycznego myślenia, analizy dzieła i jego powiązania z innymi obszarami życia społecznego.
4. Zawarte w Komentarzu wezwania do zwiększenia zakresu dostępności do kinematografii i poszerzania grona odbiorców, mówiące, że „edukacja filmowa stanowi poważną inwestycję dla widowni jutra” oraz, że „sektor filmowy powinien zainwestować w ten proces” są słuszne i powinny być uzupełnione namysłem nad zmianami w samym medium filmowym. Zwracamy uwagę, że sztuka filmowa, zwłaszcza w ostatnich kilkunastu latach, od czasu gwałtownego rozwoju internetu znacznie poszerzyła swój obszar działania. Zmieniła się także definicja dzieła

ul. Wałbrzyska 3/5		PL- 02-739 Warszawa	
T. (+48) 22 380 49 00		F. (+48) 22 380 49 01	
E-mail: sekretariat@nina.gov.pl		www.nina.gov.pl	

filmowego oraz audiowizualności. Jest ona coraz bardziej wielodyscyplinarna, bliższa działaniom z zakresu sztuk wizualnych oraz eksperymentu, a dzięki łatwemu dostępowi do technologii coraz bardziej dostępna. Zmienia się więc tradycyjne ujęcie tej dziedziny kultury, zmieniają się także modele produkcji, dystrybucji i odbioru.

5. W zakresie digitalizacji oraz sygnalizowanej w Komunikacie wciąż niedostatecznej skali tego procesu warto natomiast przedsięwziąć stałe działania mające na celu systemową i kompletną digitalizację europejskiego dziedzictwa audiowizualnego. Szczególnie istotne jest naszym zdaniem wskazanie w komunikacie, planowane w ramach programu „Horyzont 2020” promowanie „innowacyjnego ponownego wykorzystania filmowych materiałów audiowizualnych”. Zwiększa to dialog międzykulturowy oraz międzypokoleniowy, ponadto propaguje wiedzę o digitalizacji wśród szerokiego grona, także młodych odbiorców. Z punktu widzenia NInA brak jednak w niniejszym Komunikacie informacji o finansowaniu procesów digitalizacji samych materiałów audiowizualnych. Dostęp do treści bieżących to jedno natomiast zwiększenie dostępu do treści archiwalnych winno być traktowane z takim samym naciskiem jak promocja bieżącej produkcji. Jeśli dokument porusza kwestie dotyczące edukacji audiowizualnej/filmowej to nie może się ona odbywać bez mocnego udziału produkcji minionych. Decyzje o przyznaniu środków przeznaczanych na kosztowną digitalizację materiałów audiowizualnych nie powinny być jednorazowym przedsięwzięciem organów publicznych, lecz być planowym, długoletnim rozwiązaniem mającym na celu ochronę tych materiałów oraz dotarcie z nimi do nowych grup odbiorców. Materiał archiwalny powinien być stawiany na równi z bieżącymi projektami gdyż stanowi nie tylko wartość kulturową ale i historyczną oraz edukacyjną. Możliwość zabezpieczenia i ponownego udostępnienia tych materiałów na długie lata winna być zatem wpisana w politykę finansowo-kulturową danego kraju.
6. Wskazany w Komunikacie problem ze słabo zbadanym rynkiem VoD oraz związanymi z tą formą dystrybucji dodatkowymi kosztami jest naszym zdaniem najpilniejszym

ul. Wałbrzyska 3/5		PL- 02-739 Warszawa	
T. [+48] 22 380 49 00		F. [+48] 22 380 49 01	
E-mail: sekretariat@nina.gov.pl		www.nina.gov.pl	

obszarem do rozwijania i pogłębionej analizy a także zbudowania nowych strategii na przyszłość. Nasze doświadczenie w dystrybucji i upowszechnianiu online polskiego dziedzictwa audiowizualnego pokazuje, że dobrze opisane i nowoczesnie zaprezentowane audiowizualne i filmowe zbiory cyfrowe mogą znacząco wpłynąć na popularność tej dziedziny kultury, zwiększyć masową do niej dostępność – także do zasobów kultury wysokiej – a więc stanowić przyszłość tego sektora.

- 7. Wskazana w Komunikacie kwestia przestrzegania umownego zobowiązania dotyczącego deponowania finansowanych filmów oraz opracowania mechanizmów ułatwiających ich wykorzystanie w celach edukacyjnych po zakończeniu eksploatacji komercyjnej jest również istotna z punktu widzenia NInA, jako instytucji opiekującej się dziedzictwem audiowizualnym. Należy rozważyć wprowadzenie mechanizmu obowiązkowego lub dobrowolnego (ale wówczas wiążącego się z preferencyjnym traktowaniem podmiotów ubiegających się o dofinansowanie) modelu dystrybucji, uwzględniającego okno eksploatacji, którym było by udostępnianie finansowanych filmów po zakończeniu ich eksploatacji komercyjnej za pośrednictwem portali prowadzonych przez narodowe instytucje dziedzictwa filmowego i audiowizualnego. Pozwoliłoby to nie tylko poszerzyć krąg odbiorców, ale również tworzyć w pełne zbiory dziedzictwa audiowizualnego, finansowanego ze środków publicznych.

